

Mot en hållbar offentlig ekonomi

Målet för den ekonomiska politiken är att öka välfärden. Med detta avses en ekologiskt och socialt hållbar ekonomisk tillväxt, en hög sysselsättning och en hållbar offentlig ekonomi. Med en stabil ekonomi undviker man sådana oväntade förändringar i människors livssituation som leder till försämrad välfärd.

Regeringen fäster särskild vikt vid konsekvenserna av besluten på lång sikt. Ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet innebär också att vi inte vill leva på bekostnad av kommande generationer. Regeringen har den 3 februari 2020 lagt fram en färdplan för att uppnå målet om klimatneutralitet. Dessutom har regeringen (3.2.2020) förbundit sig att ta fram en färdplan med åtgärder för att stärka den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt (*färdplan för stärkande av hållbarheten i de offentliga finanserna*).

Färdplanen för att stärka hållbarheten i de offentliga finanserna utarbetas i två faser. I den första fasen fastställs de olika åtgärdernas potential att minska hållbarhetsunderskottet. I den andra fasen dras det upp närmare riktlinjer för att stärka de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt.

I detta ställningstagande lägger regeringen fram en preliminär uppskattning avseende den första fasen och ställer ett mål för tidsplanen för stabilisering av den offentliga skulden. Beslut om riktlinjerna i den andra fasen fattas i samband med budgetförhandlingarna hösten 2020. Beredningen av den andra fasen sker under finansministeriets ledning i interaktivt samarbete med de andra ministerierna. Beredningsarbetet leds av regeringsgruppernas ordförande.

Regeringen har den 4 februari fastställt att de viktigaste metoderna för att komma in på ett spår som leder till en hållbar offentlig ekonomi, dvs. att trygga finansieringen av vårt nordiska välfärdssamhälle på lång sikt, är

- att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten
- att förbättra förutsägbarheten inom den kommunala ekonomin och stärka den kommunala ekonomin
- att genomföra en social- och hälsovårdsreform
- att öka produktiviteten inom den offentliga servicen och
- att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt inklusive företagens verksamhetsmiljö.

Den kris som orsakats av coronavirusutbrottet ökar statens skuldsättning och skapar ett behov av att precisera regeringsprogrammets mål att stabilisera den offentliga ekonomin på lång sikt. Vid sidan av återhämtning och återuppbyggnad efter krisen måste man ta fram åtgärder för att den offentliga ekonomin ska stå på en stabil och balanserad grund. Detta är nödvändigt med tanke på regeringens löfte om rättvisa mellan generationerna. Då ökningen av statskulden hålls under kontroll kan man också reagera på framtida kriser på behörigt sätt.

Bedömningen av hållbarhetsunderskottet i den offentliga ekonomin i Finland är förknippad med många osäkerhetsfaktorer. Trots detta är det nödvändigt att fastställa åtgärder för att stärka hållbarheten i de offentliga finanserna. I stället för att sätta upp mål för en enda valperiod är det skäl att fastställa riktlinjer för hållbarheten i de offentliga finanserna med sikte på flera valperioder.

Regeringen har som mål att stabilisera skuldsättningen i den offentliga sektorn i förhållande till bruttonationalprodukten före decennieskiftet. Regeringen är medveten om att målet är krävande och förutsätter omfattande åtgärder. Det förutsätter att den offentliga ekonomin stärks med flera miljarder euro.

Det har lagts fram flera olika uppskattningar av omfattningen av åtgärderna för att stabilisera de offentliga finanserna. I den rapport som Hetemäkis arbetsgrupp för återuppbyggnad har utarbetat uppskattas det att anpassningsåtgärderna och strukturåtgärderna enligt de befintliga uppgifterna kommer att kräva insatser på totalt cirka 7 miljarder euro under 2020-talet för att skuldkvoten ska kunna stabiliseras.

Enligt den tjänstemannabedömning som gjorts vid finansministeriet kan olika åtgärder ha potential att stärka de offentliga finanserna enligt följande:

- ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet, cirka 1–2 miljarder euro
- stärkande av förutsättningarna för ekonomisk tillväxt, cirka 0–1 miljard euro
- ökning av produktiviteten inom den offentliga förvaltningen, cirka 0–0,5 miljarder euro
- social- och hälsovårdsreformen, cirka 0–1,5 miljarder euro
- stärkande av den kommunala ekonomin och ökad förutsägbarhet i ekonomin, cirka 0–0,5 miljarder euro.

Regeringen bereder åtgärder för att stärka sysselsättningen, förbättra förutsättningarna för den ekonomiska tillväxten och konkurrenskraften samt för att stävja ökningen av de offentliga utgifterna. De strukturella åtgärderna verkar med fördröjning, och därför är det nödvändigt att besluta om reformerna redan under denna valperiod. Ju bättre man lyckas stärka de offentliga finanserna genom strukturella reformer, desto mindre blir behovet av utgiftsnedskärningar och skattehöjningar.

En central del av färdplanen för hållbarhet utgörs av åtgärder för att stärka sysselsättningen. Regeringen eftersträvar en situation där en otillräcklig efterfrågan på arbetskraft inte begränsar sysselsättningstillväxten. Därför behövs även reformer som främjar arbetsutbudet.

Regeringen fortsätter att bereda sysselsättningsåtgärder i överensstämmelse med regeringsprogrammet med höjd ambitionsnivå och så att coronakrisens konsekvenser på verksamhetsomgivningen beaktas. Finansministeriet ansvarar för bedömningen av sysselsättningsåtgärderna genom att föra en vetenskaplig dialog med en oberoende forskargrupp som tillsatts av arbets- och näringsministeriet.

Att det skapas nya arbetstillfällen är allt viktigare. Som ett led i färdplanen för hållbarhet ställer regeringen i samband med budgetförhandlingarna upp ett nytt sysselsättningsmål, som är större

än det nuvarande målet på 60 000 arbetsplatser. Regeringen har förbundit sig att dimensionera finanspolitiken enligt konjunkturläget i överensstämmelse med regeringsprogrammet.

Reformer som ökar produktionspotentialen är särskilt viktiga med tanke på en hållbar tillväxt. Att man lyckas med att genomföra åtgärder som bidrar till att bekämpa den sociala krisen och förebygga utslagning stärker förutsättningarna för ökad sysselsättning och ekonomisk tillväxt. Arbetslivskvaliteten och välbefinnandet i arbetet är en viktig del av den politik som stärker sysselsättningen. En snabb och konsekvent bekämpning av den ekologiska krisen är också nödvändig med tanke på den ekonomiska tillväxten och hållbarheten i de offentliga finanserna.

Genomförandet av *den färdplan för stärkande av hållbarheten i de offentliga finanserna*, som det ska beslutas om i samband med höstens budgetförhandlingar, följs upp och uppdateras regelbundet i samband med beslut om planen för de offentliga finanserna och budgetpropositionen. Det är fråga om en långsiktig process som uppdateras mot bakgrund av den senaste informationen. Regeringen bereder kompensande åtgärder, om genomförandet av färdplanen och konsekvenserna av den inte ser ut att nå de uppställda målen.